

Dopisi naj se frankujejo in po-
šiljajo uredništvu lista »Mir«
v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.Osebni pogovor od 10. do 11. ure
predpoldne in od 3. do 4. ure po-
poldne.Rokopisi naj se samo po eni strani
lista napišejo, druga stran naj bo
prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor pri-
ložiti poštno znamko.

MIR

Glasilno koroških Slovencev

Denar naj se pošilja točno
pod napisom:Upravništvu lista »Mir«
v Celovec,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje
naprej.Za inserate se plačuje po 20 vin.
od garmond-vrste vsakokrat.

Leto XXXI.

Celovec, 21. grudna 1912.

Št. 51.

Našim p. n. naročnikom.

Današnji številki smo priložili poštno položnico in prosim, da se jih blagovolijo poslužiti in naročitev obnoviti. Prosimo tudi naročnike, ki še niso plačali naročnine, da to čimprej storijo, da se jim list ne bo ustavil. Skrbite tudi za razširjanje strankinega glasila in koristili ste stranki največ, obenem pa si prihranili mnogo agitacijskega dela za časa volitev. Pri vplačilih prosimo, da se zapiše na položnico tudi številka, ki se nahaja v zgornjem desnem kotu naslovne ovoze, kar vsako pomoto pri vknjiženju naročnine izključuje in nam delo zelo olajša. Kdor dobi položnico, ki je naročnino že plačal, naj skusi z njo pridobiti novega naročnika.

Upravništvo in uredništvo »Mir«.

Izpod Taraboša.

(Izvirno poročilo za »Mir«.)

Od prijatelja, ki se je pri Tarabošu bojeval kot prostovoljec, dokler se ni sklenilo med Turki in Črnogorci premirje, smo na razna naša vprašanja prejeli poročilo:

Slovenska prostovoljca v črnogorski vojski, gospoda Lipar in Čop, sta oba popolnoma zdrava. G. Čop ni bil ranjen, g. Lipar pa samo lahko na stopalu od kamna, ki mu ga je zagnal v nogo turški šrapnel. V laškem oddelku Rdečega križa so mu obvezali nogo, nakar se je zopet podal k armadi. Vsled sklenjenega premirja med Turki in Črnogorci sta se oba vrnila z bojnega polja v domovino.

Prostovoljcev je pri črnogorski armadi lepo število, največini Bošnjaki, pa tudi Dalmatinci. Hrvata ni nobenega. Čehov je nekaj, malo Lahov, en Francoz in dva Slovenca. Nasproti črnogorskemu moštvu se je princ ali knez (knez) — kakor ga imenujejo Črnogorci — Mirko, ko sta mu bila predstavljena slovenska prostovoljca, izrazil, da je slovenski narod najmanjši, pa najbolj simpatični narod slovanski. Slovenska prostovoljca je vojni minister pogostil

na bojnem polju s pečeno kuro, brigadir pa z dobro slivovko. Cigaret ima moštvo dovolj in tobačnega listja, nima pa smotk. Prehranjevanje je sploh bolj pičlo, toda Črnogorcem, ki malo potrebujejo, zadostuje.

Turška posadka in črnogorska armada.

Črnogorska armada pod Tarabošem in pri Skadru šteje okrog 30.000 mož, turška posadka v Skadru in na Tarabošu pa 25.000 mož. Turški poveljnik Hasan Riza bej nima v Skadru najboljšega moštva. Najboljši njegovi vojaki so albanski prostovoljci. Da tako močnih trdnjav, kakor sta Taraboš in Skader z razmeroma malo armado ni mogoče kmalu zavzeti, je pač jasno. Trdnjava je dobro armirana s Kruppovimi topovi. Večji turški izpadi so se vsled črnogorskega junaštva izjalovili. Tudi Črnogorci so imeli pri takih izpadih precejšnje izgube; na splošno pa se more reči, da je vsak Črnogorec za dva Turka. Črnogorskega junaštva ni mogoče popisati. Smrti v boju se Črnogorec ne boji, ampak jo išče. Rane, zadobljene v vojski, so mu največja čast. Dolgotrajno obleganje Črnogorcem preseda in njihovo dobro voljo vzdržujejo le pogosti večji izpadi. Turki pa tudi znajo skrbeti, da Črnogorci nobeno noč ne morejo mirno spati. Redno vsako noč delajo manjše izpade, da bi Črnogorce utrudili. Do 50 turških vojakov naenkrat naredi izpad, toda od teh se nikdar nobeden ne vrne več. Črnogorci jih do zadnjega uničijo.

Ob Bojani so morali Črnogorci mnogo trpeti. Nekoč so bili tri dni do stegna v vodi. Ker primanjkuje šotorov, jih mnogo mora spati na tleh, v deževnem vremenu seveda na mokrih tleh. Noči so mrzle, ker so albanske gore pokrite s snegom, podnevi pa je na solncu precej toplo. Ponoči pod Tarabošem ne zažigajo ognjev, da ne nudi jo turškim topovom ciljev. Črnogorskih topov ni mogoče opisati, ker smejo podnevi k topovom samo topničarji, pehota pa le ponoči, ko straži topove. Srbski vojaki so pripovedovali, da so preizkusili zajete topove iz Kruppove tovarne. Francoski Creuzotovi topovi, ki jih ima srbska armada, so se izkazali za trpežnejše.

Črnogorci so pa tudi hudomušni ljudje. Podnevi se posamezno radi gredo kazat na Taraboš v taki daljavi, da jih kroglice iz pušk ne dosežejo, iz topov pa seveda na posameznike Turki ne streljajo. Na Tarabošu poveljujejo nemški častniki. Tudi srbski vojaki so pravili, da so v turških večjih trdnjavah poveljevali nemški častniki, vsled česar je pri Srbih, ki smatrajo avstrijsko politiko za nemško, nasprotstvo do Avstrije z njihovega stališča razumljivo. V vsakem Nemcu vidijo prijatelja zakletega turškega sovražnika in svojega neprijatelja. V tem jih utruje še bolj nemško časopisje, ki se je Srbom kazalo sovražno, je njihove velike zmage zmanjševalo in o srbski armadi poročalo sploh le slabe reči.

Vztrajna srbska konjenica.

Srbska konjenica se je tako izkazala, da je vzbudila celo pri Črnogorcih občudovanje. Samo 12 dni je rabila Živkovičeva konjenica za pohod iz Prizrena do Leša; jahala je po divjem ozemlju, kamor še ni stopila nobena armada in kjer ni pravil potov. Konjenica je grozno trpela glad, ker na takem ozemlju ni bilo mogoče misliti na prodiranje. Kako vztrajni so ti konjeniki, dokazuje dejstvo, da je pred Leš prijezdila predstraža v diru. Ko je moštvo razjezdilo, so se trije zgrudili na tla; umrli so vsled lakote. Na konjih so se pa le še krepko držali. Pri Lešu, ki je bil dobro utrjen in je imel močno posadko, so Srbi Črnogorce o pravem času rešili. Proti Lešu je korakalo namreč kakih 1500 Črnogorcev in prostovoljcev, med njimi tudi oba slovenska prostovoljca. Turška premoč v trdnjavi bi jih bila gotovo uničila in bi Črnogorcev nobena hrabrost ne bila mogla rešiti. Črnogorci so že oddaleč slišali gromenje topov in jim je bila uganka, kakšna armada bi mogla biti zadaj. Ko so došli pred Leš (Alessio), so ga Srbi že osvojili. Srbsko vojaštvo je izborno disciplinirano, mnogo bolj nego črnogorsko, kar je pač naravno. Srbi so bili pred Lešom zelo gladni, toda poveljujoči častnik jim je dovolil le četrt porcije, da bi jim ne škodovalo. Noben srbski vojak se ni dotaknil več jedi, čeravno so bili še zelo lačni.

Podlistek.

Trikrat Bog pomaga.

Napisal Avgust Šenoa.

Poslovenil Š. K.

(Dalje.)

»Vsi! Z Bogom, Zlatka!« odgovori drhteče Milivoj, »tudi sreča je podvržena zakonu močnatosti, katerega ne sme niti mož prekršiti, naj si se mu tudi raj odpira. Z Bogom!«

Po teh besedah odide Milivoj k neki lepoticici in zapleše z njo tesno polko in ko je godba prenehala, je izginil Milivoj iz dvorane.

Prišedši domov, se je vrgla Zlatka na materina prsa.

»Mama! Mama! On me ne ljubi! — a jaz ga moram ljubiti do groba.«

S solznim očesom je poljubovala gospa Beličeva hčerko na čelo.

VII.

Predpust leta 1861. se je bližal h koncu. Na večer predpustnega torka je naznanjena velika maškerada v zagrebški reduti.

V eni sobi v hotelu pri »Jagnjetu« se šetala Zlatka zelo nemirno. Prsa se ji burno vdiguje, oči ji blodijo okoli, lasje ji padajo nepočesani po rami. V roki drži pismo, ki se tako-le glasi:

»Draga Zlatka!

Pišem ti, kakor vidiš, iz Karlovca. Radi poslov ne morem priti pred večerom v Zagreb. Z menoj pride tudi Milivoj. Mačeha mu je ušla z nekim častnikom. Njegov stari se je spametoval; povrnil je sinu vse premoženje. Z Bogom do svidenja! Tvoj Milan.«

Gospa Beličeva je mirno sedela pri oknu.

»Kaj ti je, dete?« vpraša.

»Moja sladka mamica, prišel bode, prišel!« zakliče v solzah in prične objemati mamo.

»Že zopet,« odvrne gospa, »Zlatka, Zlatka, pusti ga, pozabi ga, ti je že tako usojeno.«

»Ne verujem, da mi je tako usojeno. Trdno sem prepričana, da je vmes božja roka, ki pa ni okrutna, in da ne more odtujiti dveh src. Toliko let je želelo srce po njem, pa se nikdar pritoževalo, ker čutim, da so vse bolesti samo preskušnja za bodo-

čo srečo. Veruj mi, da ga sili k temu srce, da povrne milo za drago.«

»Toda Milivoj sam te ni nikdar še vprašal.«

»Srce ne vpraša za vzrok, mama, srce ljubi. Vem, da je Milivoj čudak, razumem njegovo vedenje. Ko me je lansko leto pustil na plesu, zaklela sem se, da ga pustim, — ustne so — ali srce mi je reklo: Lažeš!«

»Če pa te zopet odbije?«

»Potem bode nesreča, mamica,« odgovori pobešene glave; kakor da se je nečesa spomnila, pristavi živahno: »Poslušaj me, ubogaj me. Nočem se mu javno pokazati, napraviva se v maske. Kaj ne da, mamica, ali hočeš?«

»Naj ti bo po volji.«

Zvečer je bila zagrebška redutna dvorana nabito polna mask.

Sto in sto pisanih mask je drvelo po široki dvorani med zvoki vesele godbe.

Prva poloneza je bila končana. Milivoj je stopil v dvorano brez maske. Milana ni bilo videti, gotovo se je skrival pod kako razposajeno masko. Pustil je Milivoja, ne da bi mu kaj rekel o svoji maski in tudi ne o tem, da pride na ples Zlatka. (Dalje.)

Ker imajo Črnogorci pred Skadrom premalo moštva in težkih topov, so jim Srbi ponudili pomoč, toda Črnogorci so jo hvaležno odklonili. Nečastno se jim je zdelo, da bi zavzeli Skader, kamor se je oziralo od nekdanj okoli vseh Črnogorcev, s tujo pomočjo.

Srbi so zavzeli Leš.

Skader je dobro založen z živili in municijo. Pri Lešu in južno so imeli Turki velike čete, ki so vzdrževale zvezo s Skadrom in ga oskrbovale z živili. Martinovičeva armada je bila preslaba, da bi bila mogla oblegati Skader in obenem uspešno napasti močne turške čete na jugu. Šele Srbom se je to posrečilo. Po zavzetju Leša se je turška vojska umaknila proti jugu, proti Draču. Od tedaj šele je Skader odrezan in popolnoma obkoljen. Sv. Janez Medua so pa zavzeli črnogorski prostovoljci. Bojazljiva turška posadka se je razmeroma mali četi prostovoljcev umaknila brez boja. Ko so prostovoljci zagledali s hriba Sv. Janez, jim je rekel črnogorski častnik poveljnik: »Fantje, če hočete prenočiti pod streho in kaj jesti, doli dobite vsega.« In prostovoljci so z velikim krikom navalili na mesto. Turki so bili mnenja, da je Bog ve koliko sovražnikov in so jo odkurili brez odpora. Pustili so vse na mestu: municijo, velikanska skladišča živil, celo polne ponve ob ognjiščih.

Pomanjkanje častnikov.

Črnogorska armada bridko občuti pomanjkanje izvežbanih oficirjev. Le malo jih je, ki so obiskovali vojno šolo. Martinovič je vsled tega silno z delom preobložen. Vse načrte izdeluje sam in spi le redkokdaj več nego eno uro. Železna natura! Zelo nadarjen vojskovodja je general Vukotič, ki je osvojil v brzih pohodih Berano, Plavo, Gusinje in Peč.

Moštvo morajo častniki vedno zadrževati, ker je preveč ognjevito, nestrpno; zgori se, če Črnogorci streljajo nekaj časa iz pušk in ko jim ta »igrača« traja malo predolgo, da kdo izmed moštva zakliče »juriš!« in cel voj ne sliši povelja svojega častnika, ampak plane z bajoneti nad sovražnika in ga v strahovitem naskoku pomandru. Tudi Taraboš bi radi zavzeli z naskokom, toda kralj Nikolaj ne privoli v to. Sploh je kralj za svoje vojake zelo skrben in vedno zabičuje častnikom, da naj moštva ne izpostavljajo. Ker niso smeli Taraboša naskočiti, so bili zelo nevoljni, in šele ko so zvedeli, da je to gospodarjeva (kraljeva) volja, so se udali v usodo; do kralja imajo veliko zaupanje in spoštovanje. Črnogorska vlada izplačuje moštvo v francoskem zlatu.

Črnogorci in Albanci.

V ravnanju s premaganim sovražnikom je Črnogorec vitez. Hrabrim Turkom, ki jih ujamejo, so zelo naklonjeni, jih čislajo in jim nudijo vse, kar imajo. Strahopetca pa zaničujejo, in gorje sovražniku, ki se je udal brez boja; Črnogorec mu njegove strahopetnosti nikdar ne odpusti in mu jo venomer očita.

Z Albanci ravna Črnogorci zelo prizanesljivo, ker so jim ob izbruhu vojne zelo pomagali, se vedno kot predstraža hrabro borili zoper Turke in je še zdaj znatno število krščanskih Albancev v črnogorski vojski. Sicer pa Albanci niso pošteni. Liter mleka na primer prodajajo po eno krono in šestdeset vinarjev in radi goljufajo. Albanc ti takoj utaji, če si mu dal na primer goldinar in trdi, da je dobil le krono. Posebno hudí so na Albance prostovoljci. Mohamedanski Albanci so tudi zavrtni in pravi barbari. Poročevalec sam je bil priča sledečemu dogodku: K ranjenemu Albancu, ki je obležal na bojnem polju, je stopil vojak Rdečega križa, da ga obveže. Ko se skloni nad Albancem, potegne Albanc izza pasa samokres in ustrelí vojaka v prsa. To je vojaka, ki je stal v bližini, tako razkačilo, da je Albancu razčesnil glavo. Turki pa imajo to grdo navado, da svoje padle vojake do nagega slečejo, predno se umaknejo pred sovražnikom.

Srbi res niso posebno milo ravnali z Albanci, to pa šele od tedaj, ko so se Albanci izkazali verolomni; na videz so se udali, in Srbi so prišli nič hudega sluteč v bližino. Tedaj so pa začeli na Srbe streljati. Tako so večkrat mnogo Srbov uničili. Ker so to praktičirali Albanci povsod, kamorkoli so

prišli Srbi, je Srbe to razkačilo in Albancem niso več verjeli, ampak so jih začeli neusmiljeno streljati. Albanci so divjaki, mnogo bolj divji kakor turški vojaki. Če dobijo avtonomijo, bodo ob mejah zopet večni boji in novi povodi za nove vojske. Samostojna Albanija ne bo sposobna za kulturni napredek in zna postati še jabolko, zavoljo katerega bo med Laško in Avstrijo nastal še krvav ples. Zato je zelo dvomljivo, če dela Avstrija v svojo korist, ko se tako toplo zavzema za avtonomijo Albancev.

Premirje, ki so ga sklenile s Turčijo Bulgarija, Srbija in Crnagora, je črnogorsko armado pod Tarabošem poparilo. Črnogorci niso izprva mogli prav verjeti. Armada noče miru, ampak zmago, zlasti ker je Skader odrezan in so tudi ceste doli narejene, da je dovažanje živil za armado lažje.

Govor posl. Grafenauerja.

v državnem zboru dne 31. oktobra.

(Dalje.)

Mučeništvo slovenskih otrok na Koroškem.

V pojasnilo nekoliko besed o šolskem štrajku v Selih.

Pred nekaj leti je odprl koroški deželni svet poleg že obstoječega razreda s slovenskim učnim jezikom nov takozvani dvojezični (utrakvistični) razred. Pokazalo se je pa že takoj v začetku, da je ta nov razred popolnoma nepotreben. V začetku šolskega leta 1911/12 je štel ta razred 19 otrok, sedaj je to število padlo na 11, dočim ima slovenski razred 100 otrok.

Vsak razred ima lastnega učitelja. Na slovenski razred so pa poslali nekega učitelja Milloniga, ki je začel otroke neusmiljeno mučiti. Tolkel jih je po glavi s pestjo, s knjigo, suval v obraz, ušesa trgjal, porival cele šope las z glave, z nogami brcal, tako da so prihajali otroci domov vsi otekli in ranjeni. Nekateri pa na očeh poškodoval, da sedaj slabo vidijo, pri drugih je zopet sluh opešal. Nekega dečka je tako tapel, da se mu je iz nosa kri udrla, in mu je učitelj sam komaj kri ustavil. Mnogo otrok je obolelo, ker jih ni pustil učitelj na stran, drugi so prihajali zopet domov s ponesnaženimi hlačami.

Umljivo je, da se je polastilo drugače tako mirnega prebivalstva silno ogorčenje, ker je bil vsakdo v strahu za telesno zdravje svojega otroka. Že meseca novembra je prišlo na krajni šolski svet polno pritožb, ki jih je naznanil šolskemu vodji. Tudi na okrajni šolski svet se je uročila ovadba in se je prosila odpomoč. Ali nihče se ni zganil in trpinčenje otrok je šlo dalje svojo pot. Vložile so se nove pismene in ustmene pritožbe na okrajni šolski svet; starši sami so prihajali v občinsko pisarno in tam zahtevali, naj župan red napravi. Občinski odbor se je obrnil na okrajni šolski svet in zahteval odpomoč. Toda vse zastoj! Nazadnje so ljudje obupali in si sami pomagali. Dne 19. februarja so ostali otroci slovenskega razreda razven petih vsi doma.

In glejte, kaj se je zgodilo? Dne 1. marca je prišel v Sela okrajni glavar Rainer s šolskim nadzornikom in začel iskati — provzročitelje šolskega štrajka. Dva dni je trajala ta preiskava proti štrajkujočim starišem in tretji dan je napravil okrajni glavar že ovadbo na državno pravdníštvo, pa ne proti učitelju, ki se je nešteto krat pregrešil zoper § 420. kazenskega zakona, ampak proti staršem zaradi prestopka po § 305. Učitelju Millonigu se pa ni družega zgodilo, kot da so ga prestavili na boljše mesto. Okr. glavar se je sam prepričal, da so pritožbe staršev popolnoma utemeljene, pa ga ni spravil v disciplinarno preiskavo, ampak nameril tožbo proti — staršem. In da je mera polna, je dal okrajni glavar krajni šol. svet, ki je zahteval rešitev pritožb zoper Milloniga, kratkomalo razpustiti zaradi — sovražnosti proti šoli! Ali ni ta glavar — imeniten človek?

Tako delajo s slovenskimi otroki!

Zaradi lepšega naj še omenim, da sem poleti enkrat govoril z okrajnim glavarjem Rainerjem o šolskem štrajku v Selih in ga vprašal, ali bi on v takem slučaju kot je bil v Selih, svoje otroke v šolo pošiljal, nakar mi je brez pomisleka odvrnil, da bi ne storil tega. Selskim kmetom pa zameri, če so to storili!

Vlada ustanavlja za koroške Slovence — nemške šole.

Nemčurji in Nemci v Borovljah se že dolgo časa trudijo, da bi ustanovili v Ljubeljski dolini nemško, oziroma dvojezično šolo, kar je praktično eno in isto. Prebivalci so sami Slovenci in ker se niso v teh stvareh nazadnje več spoznali, so prosili našo slovensko šolsko društvo, naj jim v tej zadevi na roko gre s svojim svetom. Jeseni l. 1911. je poklical okrajni glavar Rainer zastopnike krajnega šolskega sveta in nekaj renegatov iz Borovelj k ti konferenci. Na prošnjo krajnega šolskega sveta je prišel kot njegov zastopnik tudi dr. Brejc. Ampak glejte! Komaj se je dr. Brejc izkazal kot pooblaščenec in zastopnik krajnega šolskega sveta, že vstane okrajni glavar in izjavi, da ga ne pusti k besedi, ker nima krajni šolski svet kot podrejena oblast pravice se posluževati v občevarju z njim svojega pravnega zastopnika. Ko ga je pa dr. Brejc vprašal, kaj imajo druge od njega, glavarja kot uradne oblasti povabljen tuje osebe pri tej seji iskati, ko sme vendar samo s krajnim šolskim svetom obravnavati, je moral okr. glavar dr. Brejcu prav dati in je rekel, da bo tudi druge od seje izključil.

Mož je namreč mislil, da bo kar na lepem s pomočjo navzočih tujih renegatov člane krajnega šolskega sveta preslepil.

Nekaj mesecev pozneje je bila obravnavana v Deči vasi zaradi ustanovitve zasebne šole »Družbe sv. Cirila in Metoda«. K obravnavi je prišel tudi dr. Mischitz kot zastopnik krajnega šolskega sveta in nemškega »Schulvereina«. Ampak okrajni glavar v Beljaku ni imel nič proti temu zastopniku.

Tukaj se vidi čisto jasno duh in tendenca naše politične uprave.

(Dalje sledi.)

Oklic.

Zopet so naši vojaki, kakor pred štirimi leti, prisiljeni, opravljati v hudi zimi ob naši meji težko službo, ki je polna odgovornosti in zahteva veliko od njih fizične delazmožnosti; ob enem pa provzročuje, da morajo vojaki trpeti mnogo pomanjkanja.

Z zvesto udanostjo do najvišjega poveljnika naše vojske in do drage domovine izpolnjujejo vojaki svoje dolžnosti; naša dolžnost pa, ki smo ostali doma, je, da se spominjamo tistih, ki morajo v daljnih, samotnih, večkrat nerodovitnih pokrajinah preživeti iste dneve, ki se sicer prištevajo najveselejšim in v katerih občutimo posebno težko, ko smo ločeni od družine.

Središče naše mnogolične države je armada, za armado bije srce vsakega Avstrijca ne glede na jezik in narodnost. Armada je harmonična vez vseh delov široširnega cesarstva, in čut celokupnosti ne da se boljše in lepše izraziti, kakor da skrbimo za vse one, ki služijo v armadi. Ta skrbnost naj se zdaj pokaže s tem, da prispevamo darove, ki naj bodo primerni osebnim potrebam naših vojakov.

V ta namen je treba obilnih daril v denarjih, kajti veliko je število tistih, katere moramo in hočemo obdariti. Zato se obračamo do splošne javnosti in prosimo srčno in nujno, naj vsakdo, kdor količkaj zmore, s kakim prispevkom omogoči, da dokažemo vsem, katerim je poverjena varnost naše mile domovine, da se jih spominja domovina z najprisrčnejšim sočutjem.

Za Dunaj in Nižjeavstrijsko se je že ustanovil odbor, ki je prevzel nalog, da zbira prispevke za omenjeno obdaritev.

Druge kronovine so se že pridružile temu domoljubnemu zgledu stolnega mesta naše države in nižjeavstrijske dežele. Ker smo prepričani, da tudi Korotan ne sme izostati v trenutku, ko je veljava in moč naše države odvisna od zveste obmejne straže naših vojakov, ustanovil se je tudi za našo kronovino odbor, kateremu pripadajo podpisanci.

Njihova visokost presvetla gospa vojvodinja Hohenberška je najmilostiveje prevzela pokroviteljstvo vsega delovanja v tej zadevi.

Odbor se torej obrača do vseh prebivalcev naše kronovine in prosi, da naj blagovolijo izkazati svoje darežljivo sočutje za vojake, poklicane na državne meje, z darovi, ki se naj pošljejo še pred Božičem,

kajti napraviti hočemo vojakom božičnico, katere so v resnici potrebni.

Prepričani smo, da se združijo vsi prebivalci v tem lepem, domoljubnem delovanju in zavesti, da bode vsako darilo v prid našim hrabrim vojakom vzbudilo hvaležen odmev v srcih tisočerih in tisočerih požrtvalnih činov naše drage domovine.

Darovi v denarju naj se zbero pri **županstvih ali v župniških uradih ali pri šolskih vodstvih** in določijo najkasneje do **20. decembra 1912** kot poštne proste denarne zbirke pristojnemu okrajnemu glavarstvu.

Celovec, 12. decembra 1912.

Knez Henrik Orsini - Rosenberg,
predsednik.

Dr. Alfred baron Fries - Skene,
c. kr. dež. predsednik.

Leopold baron Aichelburg - Labia,
deželni glavar,
podpredsednika.

Dr. Baltazar Kaltner,
knez in škof krški.

Dr. Alfred Schmied vitez Sachsenstamm,
c. kr. deželnega sodišča predsednik.

Dr. Gustav vitez Metnitz,
župan celovski, dež. glavarja namestnik.

Dr. Maks Chiari,
c. kr. predsednik dež. fin. ravnateljstva.

K položaju.

Cesar sodi o položaju ugodno.

Dunaj, 17. decembra. Cesar je nasproti dvema poslancema danes izjavil, da se je mednarodni položaj izboljšal.

Ministrstvo o zadevi Prochaske.

Zunanje ministrstvo je izdalo o aferi konzula Prochaske sledeče poročilo:

Oa zunanjega ministrstva v zadevi konzula Prochaske v Prizrenu po odposlanem delegatu izvršena preiskava, ki se je vsled velike razdalje in vsled razmer, ki jih je povzročila vojna, zavlekla, je sedaj končana. Na podlagi te preiskave se da z zadovoljstvom konstatirati, da so bile vse vesti, glasom katerih bi bil konzul Prochaska od Srbov na svojem mestu ujet, ali celo da bi se mu bilo zgodilo kaj žalega, popolnoma brez podlage. Svoječasna uradna obdolžitve srbske vlade imenovanega konzularnega funkcionarja s prošnjo za njega odpoklic, da se je pri vходу srbskih čet v Prizren iz c. in kr. konzulata streljalo na nje, se je izkazala za popolnoma neutemeljeno. Pač pa so se vojaški uradi v Prizrenu nasproti našemu tamošnjemu konzulatu, njega vodji in osebju večkrat iz mednarodnega stališča pregrešili. Pregreški, ki so se zgodili v tem oziru, se bodo objavili srbski vladi z zahtevom po primernem zadoščenju. Ni vzroka misliti, da bi kraljevsko srbska vlada, ki je misijo delegata našega zunanjega ministrstva povsem podpirala, odrekla to zadoščenje.

Konzul Edl o Prochaskovi zadevi.

Pariz, 17. decembra. Brzojavna agencija »Havas« je prejela z Dunaja: Iz Belgrada brzojavljajo, da je avstrijski konzul Edl, ki je imel nalog preiskati slučaj Prochaske v Prizrenu, izjavil baje listu »Politika«: »Podal sem se v Staro Srbijo kakor vaš neprijatelj, a vračam se kakor vaš prijatelj. Nič ni resničnega na tem, kar se je v Avstro-Ogrski zatrdjevalo v vprašanju Prochaske.«

Izjava našega zunanjega ministrstva je nemške krvave časnikarje naravnost poparila in osramotila pred celim svetom. Ministrstvo zadeve ni takoj objavilo, morda zato ne, ker pomeni zanj blamažo v toliko, kolikor je verjelo nemškim listom, ki so vedeli — zlasti »Reichspost« — iz zanesljivih virov poročati, da je Prochaska mrtev, telesno poškodovan itd. Izkazalo se je pa, da so to prave čenče, ki so jih natvezili nemškim listom lažnjivi Albanci. S svojo gonjo Prochaskove afere je nemško časopisje Avstrijo gospodarsko močno oškodovalo. Srbski industrijci so napovedali naši industriji bojkot in naša industrija to že sedaj bridko občuti, zlasti dunajske tovarne, od katerih bo moralo morda 30 odstotkov prenehati s svojim delovanjem. To je posledica

nemškega sovraštva in narodnega fanatizma, ki se skrivata za — patriotizmom.

Slovenska obstrukcija v državnem zboru.

Vlada se na vse pritožbe Slovencev in Hrvatov ni prav nič ozirala. Cuvaj še vedno stiska Hrvate. Lahom sta vlada in vladna večina sklenila dati visoke šole. Vladna večina se je v pododseku za laško univerzo odločila za laško univerzo v — Trstu. Na slovenske zahteve in svoječasne predloge, da se obenem z laško univerzo naj zasigura tudi slovensko, oziroma da naj se vsaj da veljava izpitom na zagrebškem vseučilišču za tostransko državno polovico, se vlada in njena večina nista prav nič ozirali. Naravnost sramotno pa je vlada prezrla različne naše kulturne potrebe, brez katerih Slovence ne moremo živeti, manj kot Lahi brez univerze. Prava ironija pa je, da je predlagal za Trst laško univerzo poslanec dr. Waldner iz Koroške, to je iz tiste dežele, kjer nam nemški nacionalci in vlada ne privoščijo niti slovenskih ljudskih šol! Zato so začeli slovenski poslanci v proračunskem odseku obstruirati. Poslanec Gostinčar je govoril 13 in pol ure. Tudi češki radikalci obstruirajo, in vse kaže, da se jim bodo pridružili Rusini. Nemci brez razlike strašno grmijo zoper slovensko obstrukcijo, češ, da je v škodo Slovencev samim, ki nimajo kraja, če se parlament zaključi, kjer bi se mogli pritoževati. Smešno! Kaj pa imamo Slovenci od parlamenta v sedanjem času? Kaj pomagajo naše brezštevilne pritožbe, če se pa nanje vlada in Nemci ne ozirajo? Kaj nam pomaga parlament, če njegove gospodarske dobrote uživajo le stranke večine, ne pa tudi Slovenci? Da imajo škodo Nemci, to je že res! Toda če ne marajo poslušati naših pritožb, naj pa govori poslanska sila. Živio našim poslancem! V boj za naše pravice in za narodu dostojno življenje!

Mirovna pogajanja odgodena.

Po sklenjenem premirju so se začele Turčija in balkanske vezne države pogajati za mir. Za kraj so si na ponudbo Angleške izbrale London. V imenu angleške vlade je pozdravil odposlanca sir Grey. Balkanski zavezniki so se baje zedinili za sledeče točke: Turčija mora odstopiti celo Macedonijo in Epir, predati Odrin, Skader in Janino, odstopiti Tracijo do črte Media — Enos z Lozogradom in Lüle Burgasom; odstopiti mora Kreto in Egejske otoke, vsaj tiste, ki so zasedeni. Podeli naj se uprava notranji Albaniji, ki naj jo vlada od Turčije neodvisni guverner; zavezniki anektirajo severne in južne dele Albanije.

Turki so izjavili, da na predajo Odrina niti mislijo ne. Turčija zahteva, da Grška podpiše prej premirje, preden se bo Turčija z njo glede miru pogajala. Da dobijo turški delegatje navodila glede pogajanja z grškim odposlanikom, so mirovna pogajanja odgodili do četrtega, dne 19. t. m.

Izjava Daneva o mirovnih pogojih.

London. Dr. Danev je izjavil zastopniku Reuterjevega urada: Naše stališče je jasno. S pomočjo velevlasti moramo izvesti narodno nalogo, previdni smo dovolj, da umevamo, da se mora vsak korak napraviti s primerno obzirnostjo nasproti velevlastem. Prvo vprašanje tiče naše meje, ki mora obsegati tudi Odrin. Korist Turčije zahteva, veliko Bulgarijo z naravnimi mejami, na katero se more opirati v bodoče, da brani svoje upravičene koristi v Evropi in v Aziji. Če bi Turčija proti svojim koristim ugovarjala, se vojska nadaljuje. Drugo vprašanje, za katero gre, tiče Albanije. Meje Albaniji niso jasno določene. Tretje vprašanje tiče otokov; četrto pa vojne odškodnine in del turškega dolga, ki ga naj prevzamejo zaveznice po sklenjenem miru.

Pomorska bitka.

Iz Carigrada se poroča z dne 16. t. m. o pomorski bitki grške in turške mornarice. Turška mornarica je ob osmih zjutraj odplula iz Dardanel in sprejela boj z grško. Grška križarica »Averos« je bila poškodovana. Nato so se grške ladje umaknile. Le »Averos« se je še nekaj časa boril, potem pa tudi odplul. (Torej ni bil posebno hudo zadet. Uredn.)

Iz Aten pa brzojavljajo, da je bila turška oklopna križarica »Heireddin-Barba-

rossa« od šest 234 milimeterskih projektilov zadeta. Druga turška brzojavka iz Carigrada priznava, da ste bili dve turški torpedovki pri Dedeagaču od grške mornarice hudo poškodovani. Grška mornarica je hotela turški odrezati povratek v Dardanele, kar se ji pa ni posrečilo. Iz zadnje vesti bi sledilo, da turška mornarica, če že ni bila ravno tepena, vsaj zmagoslavna ni.

Grki pred Janino.

Grki proti Janini v Epiru le počasi prodirajo. Turki so naznanili svetu par zmag nad Grki, ki jih pa Grki tajijo in trdijo, da vse turške zmage obstojijo le v tem, da je 6000 mož močni turški voj napadel četo prostovoljcev pod vodstvom laškega generala prostovoljca Ricciotti Garibaldi, ki se je moral umakniti. Trdnjavo Bizami pred Janino Grki hudo obstreljujejo in trdijo, da se bo držala le še kratek čas. Večina turških baterij je morala utihniti. Če pade Bizami, imajo Grki prosto pot proti Janini.

Turške bestije.

»Golosu Moskvy« piše iz Carigrada njegov dopisnik: Turške ječe so zdaj prenapolnjene kristjanov: Grki, Bolgari, Srbi, Črnogorci umirajo nedolžni in nimajo niti prilike, da bi klicali na pomoč.

Črnogorec Vukčević, ruski podanik, pripoveduje, kako se je po naključju rešil smrti.

Sem pisar v nekem carigradskem pivovaru. V nedeljo so prišli policisti, da bi šel z njimi na komisarijat. Šel sem. Bil je to v Stambulu. Prijeli so me, zvezali roke ter me odvedli v Galato na sodišče. Sodnik mi je brez zaslišanja sporočil naznanil, da me obsoja na smrt.

»Zakaj?« vprašam. »Jaz nisem ničesar zakrivil!«

»Mi ne obsojamo na smrt samo tebe, temveč vse Črnogorce, ki so v Carigradu. Vse vas pobijemo in pomečemo v morje.«

Začel sem prositi, naj me ustrelje, če me že hočejo ubiti. Ne! Tedaj sem zagrozil, da se bo rusko poslaništvo zavzelo za me kakor za ruskega podanika. Dolgo so govorili med seboj, potem so rekli: »Zdaj je vojna in mi nismo obvezani podati števila o tujih podanih. Izgubil si glavo in dovolj!« Mislil sem, da se bliža konec, in začel sem moliti.

Odvcdl. so me med druge obsojence v temno podzemlje, ki je bilo nabito ljudi. Slišim vodo, ki kaplja s sten; z nogama mešam blato, v katerega se udiram. Čutim grozen smrad. Ne morem dihati. Bil nas je toliko, da smo mogli edinole stati. Jesti in piti nam niso dajali.

V tej ječi sem bil sedem dni. Mislil sem, da zblaznim. Kdor je imel denar, pošiljal si je po kruh ter ga delil z nami, ki ga nismo imeli.

Vsi smo bili Slovani. Neki Bolgar, ki je prišel v ječo deset dni pred menoj, je zblaznel. Turki so se ga usmili, dali so mu zastrupljeno pijačo in on je umrl pred našimi očmi.

Čez sedem dni so poslali po me ter me odvedli v pisarno, kjer so mi rekli: »Plačaj le dve in pol libre (čez 50 K), pustimo te na prosto?« Odgovoril sem, da denarja nimam in da naj si vzamejo moje reči. »Tedaj te ubijemo, tvoje stvari so itak naše.« Vzel sem zadnje novce, tri angleške libre, ter jim te dal, da mi dajo pol libre nazaj. Turški uradnik je šel godrnjaje menjat. Nato je pustil vrata odprta — skočil sem ven ter bežal na ruski konzulat. Tajnik mi je obljubil, da me odpravi v Črnogoro. Zdaj čakam parnika, da me odpelje v Črnogoro.

To se je zgodilo, dostavlja dopisnik. Črnogorec Luka Vukčević se je rešil, toda koliko sto in morda tisoč kristjanov je umrlo na način, na kakoršen bi moral Luka umreti?

Dnevne novice in dopisi.

Vojaštvo straži mostove. Vojaštvo straži mostove pri železnicah. Občinstvo se na to opozarja, da se mora vsak ustaviti, če zahteva to straža, sicer ga lahko ustrelje.

Pogoščeni vojaki. Dne 16. t. m. se je peljalo skozi Celovec 7 častnikov in 340 mož topničarskega polka št. 24 iz Terezina, da stražijo mostove na progi Jesenice—Gorica. Na celovškem glavnem kolodvoru jih je brezplačno pogostil restavrater Menninger vitez pl. Lerchenthal.

Vesele božične praznike

želita vsem naročnikom
in čitateljem „MIRA“

uredništvo in upravništvo.

Za Božičnico slovenskim otrokom na Koroškem so letos do »Slovenske Straže« še večje zahteve kot lani. Naši nasprotniki delujejo z vsemi silami — tudi mi v požrtvovalnosti ne smemo odnehati. **Kdor je lani poslal kak dar »Slovenski Straži« v Ljubljano za Božičnico slovenskim otrokom na Koroškem, naj to tudi letos stori, med znanci naj pa dobi še kaj novih darovalcev.** Darove, namenjene Božičnicam na Koroškem bo »Slovenska Straža« na tem mestu hvaležno objavila.

III. slovenski protialkoholni kongres privedla protialkoholna zveza »Sveta vojska« in »Društvo zdravnikov na Kranjskem« ob desetletnici protialkoholnega gibanja na Slovenskem v nedeljo, dne 29. in ponedeljek, dne 30. decembra 1912 v veliki dvorani hotela »Union«. Opozarjamo naše čitatelje na velevažni shod z željo, da se ga oni, ki imajo čas in priložnost udeležijo. Kongres je vseslovenski. Referenti so izbrani iz vseh pokrajin. Protialkoholni boj je polje, katero vabi na delo vse narodne delavce, je eminentno narodno, rodoljubno in socialno delo. Po vojski na Balkanu na vojsko proti alkoholu s tistim pogumom, kakor so se borili naši južni bratje proti Turku!

Vojaškega begunca (dezerterja), ki so ga ujeli v Rablju, so oddali 16. t. m. polkovnemu poveljništvu topničarskega polka št. 9 v Celovcu.

Poizkušen samomor vojaka. V noči od 13. na 14. t. m. se je poizkusil na straži pri skladiščnici v artiljerijski vojašnici s službeno puško usmrtiti topničar Janez Schleusser, rojen na Dunaju. Krogla mu je predrila spodnjo čeljust in kost. Poškodba je huda, pa ne smrtno nevarna.

Napad na smodnišnico. V Kalsdorfu na Štajerskem je dne 26. m. m. zvečer proti 8. uri ustrelil z revolverjem neki neznanec na vojaško stražo pri smodnišnici. Vojak Vaclav Babič je bil hudo ranjen. Izsledovanje storilca je bilo dosedaj brezuspešno. Kdor storilca zasledi, dobi 500 K nagrade.

Peče. (Ven s slovenskim napisom!) Postajališče c. kr. državne železnice Peče se je tekoma tega meseca premestilo iz neokusne lesene lope v lično zidano, novopostavljeno hišo! To nam vsem ugaja. Nezaslišano pa je, da nosi novo poslopje samo nemško ime »Pöckau«, namestu dvojezičnega napisa kakor poprej. Čemu c. kr. železnica zopet izziva in žali slovensko prebivalstvo v Pečah? Ali se na tak način podpira in goji patriotično čustvo koroških Slovencev? Ker se jim na Brnici ni posrečilo utihotapiti samonemškega napisa, zato poskušajo sedaj v Pečah! Mi pa zahtevamo na glas: Ven s slovenskim napisom — ali pa odstranite tudi nemškega ter postavite tisti znani kol, ki nosi na deski obajezična imena pred novo poslopje! Oj ti žalostni status quo c. kr. avstrijske vlade, kako te »mandrajo« doma!

Velikovec. (Tombola) bo na praznik sv. Štefana ob 3. uri popoldne v »Narodnem domu«. Vsakdo more poskusiti svojo srečo. Ribe bomo kar na suhem lovili. Tudi so naši vrlji igralci obljubili, da bodo natančno »Repo šteli«. Vstopnina znaša 30 vin. za osebo. Dobitke, resne in šaljive, sprejema vedno na razpolago velikovski kanonik Jožef Dobrovč.

Velikovec. (Naša hranilnica) je sklenila v novem letu zvišati obrestno mero. Ker so vse druge zlasti nemške in velike posojilnice to storile, tudi nam ni družega preostajalo. Vloge se bodo obrestovale po 4¾%, od posojil na vknjižbo se bo terjalo po 5½%, na menice pa 6 odstotkov. Ta odredba velja od dne 1. januarja 1913.

Velikovec. (Kot odgovor) na nesramni članek v lutrovskih »Freie Stimmen« z dne 14. t. m. naj služi sledeča brzojavka, ki so jo poslala povodom blagoslovljenja zvonov v Št. Rupertu pri Velikovcu: »Cesarska kabinetna pisarna na Dunaju.

Povodom blagoslovljenja cerkvenih zvonov v Št. Rupertu pri Velikovcu, se poklanja tukajšnje slovensko ljudstvo z duhovščino Njega Veličanstvu v neomajeni zvestobi: Vse za vero, dom, cesarja! Prošt Einspeler.«

Podljubelj. (Občni zbor podružnice »Slov. Straže« in Miklavžev večer.) Ob veliki udeležbi se je v nedeljo vršil občni zbor. Predsednikov namestnik na kratko poroča o preteklem letu in posebno povdarja, kako »Slovenska Straža« pošilja največ podpor na Koroško, kjer se moramo najbolj vojskovati za svoje domačije in jezik svojih domačij. Že hvaležnost nam narekuje, da ji ne samo ostanemo zvesti, ampak ji pridobivamo vedno več udov. Običajni govor si je pridržal Miklavž, ki je v lepih in vznesenih besedah posebno matere pozival, naj svojim otrokom zgodaj vcepijo v srce ljubezen do vere svojih očetov in ljubezen do jezika svojih mater. Matere naj se učijo od svojih sester na Balkanu, ki so v srcih svojih sinov zanetile tak ogenj ljubezni do vere in domovine, da so ti sinovi zdaj šli od zmage do zmage, da se jim čudi celi svet. Ako nam tudi naše matere dajo takih sinov, ki tako ljubijo domačo vero in domač jezik, potem bo kmalu prišel zlati čas, da bomo tudi mi na svoji zemlji uživali vse pravice, kar jih je nam obljubil presvetli naš cesar. Za zabavo je skrbela nad vse pričakovanje lepo igrana igra »Mutast muzikant«, ki jo je občinstvo spremljalo z bučnim smehom, in razdeljevanje številnih darov za male in velike. Za zabavo ostalega večera je skrbel priznано izvežbani moški zbor v Borovljah.

Št. Peter na Vašinjah. (Pogreb.) V ponedeljek dne 9. t. m., smo nesli k zadnjemu počitku truplo rajne Zletkove Mojce, Marija Melišnik, katera je po dolgi, zelo mučni boleznini mirno v Gospodu zaspala. Rajna je bila v 55. letu svoje starosti in se je ta leta s svojim pobožnim in zadovoljnim življenjem ljudem, še bolj pa Bogu priljubila. To je pričala zelo velika množica pogrebcev, nad 150 ljudi. Bila je kot pridna šivilja zelo daleč okoli znana, zato so jo pa tudi od daleč prišli spremljati k grobu. Na odprtem grobu so napravili č. g. župnik lep govor o njenem življenju in smrti. Pevci so zapeli zelo lepo nagrobnico, tako da so skoro vsakemu solze pritekale. Srčna hvala jim! Rajno pokojnico priporočamo v gorečo molitev in blag spomin.

Goriče pri Borovljah. (Vse v smehu.) Ko je »Mir« po »Arbeiterwille« prinesel podatke o ljudskem štetju v Borovljah, je pri nas in v Kožentavri vse tiščalo glave skupaj in ugibalo, kako so v Borovljah občinski očetje mogli skuhati tako budalost. Vse se s smehom povprašuje, ali je na Dobravi, na Koblu, v Dolih, le kaj toliko Nemcev, kakor so našteji Slovencev. Noben se ne upa trditi kaj takega. Celo dvomimo, da bi v Borovljah samih bilo 112 Nemcev, ker razun uradnikov, učiteljev in par res nemških družin ni pravih Nemcev, ampak so le nemčurji pod komando obnemčurja, zastopnika »der Loibdeutschen« (tako v Celovcu pravijo borovskim nemčurjem), sosednega župana Ogrisa in njegovega »Fährnricha« Damkovega Folteja.

Leše. (Krvavi pretep med rdečkarkari.) Minolo nedeljo zvečer so se tukajšnji sociji v »Meisterlovi« gostilni prav pošteno med seboj stekli. Že popoldan se je opazala neka napetost med njimi; vnel se je prepir in okoli 10. ure zvečer se je začelo pravcato klanje med njimi. Pogasili so luči in potem pobili vse, kar je bilo v hiši: vse steklenice, šipe, vso posodo, stole in celo vrata so razsekali. Enega sodruga so v svoji bratski ljubezni vrgli skozi okno na cesto in mnogo drugih je bilo nevarno zabodenih. Steklenice so morale kar tako frčati po zraku, kajti naslednje jutro se je vse polno »turbanov« pojavilo po Lešah. To vse pa še ni najhujše; kaj nam sicer mar, če se rdečkarkari med seboj še tako lasajo in koljejo; to je prav njihova »zasebna reč« (Privatsache) kakor tudi pravijo (to je sicer debela laž), da jim je vera zasebna reč. Če se pa ta pijana druhal spravi tudi na druge ljudi, celo na ženske, in jih na prav živalski način takorekoč napol zakolje, to more do dna srca razsrditi tudi še tako prizanesljivega človeka in ga napolniti s studom pred temi ljudmi. Ubogo, popolnoma nedolžno natakario so namreč te živali v človeški podobi

v temi na več krajih tako nevarno ranili z noži, da se je bati za njeno življenje; in gostilničarko, kateri so vse pobili in s tem napravili veliko škodo (povrnili ji tega seveda nihče ne bo izmed njih), so poleg tega še pretepli in ranili z nožem. To so ljudje, ki porabijo vsako priložnost, da manifestirajo proti vojaštvu in vojski, a pri priliki se zopet sami med seboj koljejo in uprizarjajo pravcate bitke po ravno navedenem zgledu. Tisto noč je bilo na Lešah tako vpitje, da prebivalstvo skoro celo noč ni moglo spati, in še Prevalje se je alarmiralo. Spričo tega je treba, da enkrat za vselej izrečemo resno in odločno besedo. Mi hočemo ponoči imeti mir in zato si z vso odločnostjo prepovemo da bi nam ti ljudje s svojim ponočnim rjoventjem kradli tako potreben počitek. Sodrug Sitar je lahko ponosen na svoje ljudi, zakaj če bo tako naprej šlo, bodo kmalu zreli za kako francosko prekucijo. Sitar, povej nam, bo li tako izgledalo v vaši prihodnji državi? S studom se mora vsak pošten delavec obrniti od teh ljudi in tukajšnje ljudstvo jih je že do grla sito. Želeti bi bilo, da poklicani činitelji enkrat prav temeljito posvetijo v ta rdeči brlog. Taki so torej sadovi rdečega evangelija.

Prevalje. (Blagoslovljenje pokopališča in novega farovža.) Na drugo adventno nedeljo popoldan ob 2. uri se je tu vršilo ob mnogoštevilni udeležbi faranov blagoslovljenje novega dela našega pokopališča (povečalo se je za 1200 m²). Slavnost se je začela s pridigo o cerkvi, v kateri so kn. šk. kancelar iz Celovca, mil. g. Janez Vidovic v res ganljivih besedah razložili zbranim faranom vzvišen pomen pokopališča v naši sveti veri; zahvalili so se v imenu knezoškofa vsem onim činiteljem, ki imajo posebne zasluge v zadevi novega župnišča. Blagoslovilo se je tudi novo župnišče. Pristrčna hvala mil. g. kancelarju, ki so se tudi to pot radovoljno odzvali našemu vabilu.

Želinje pri Velikovcu. (Naše nasprotnike) je zadnji politični shod, ki se je prav izvrstno obnesel, silno zbedel. Povsod so našince izpraševali: No kaj pa je bilo na shodu? Naši pa so jim odgovarjali: »Če vas tako skrbi, zakaj pa niste šli sami poslušati? Saj je bilo vsakemu prosto.« — Da bi pa očrnil našo stranko pred oblastjo in pred ljudstvom, izmislil si je nekdo, da se je na shodu govorilo izdajniško zoper našo državo in je to denunciral. In zdaj hodijo orožniki okrog in izprašujejo ljudi, večjidel take, ki še na shodu bili niso, ali se je v resnici tako govorilo. Orožnikom ne zamerimo, ker morajo storiti, kar jim je ukazano. Ali čudno se nam zdi, da more oblast tako nesramno denunciranje zoper našo stranko sploh sprejeti in preiskavati. Ali ne ve, da je naša katoliška slovenska stranka cesarju najbolj vdana? Ali ne ve, da ravno ljudje naše stranke vsako nedeljo pri očitni božji službi popoldne molijo za cesarja in domovino? Da naši duhovniki povsod povdarjajo zvestobo cesarju in domovini. Na shodu je govoril č. g. Smodej in par besed g. župnik Dolinar. In ta dva bi naj izdajniško govorila! Zakaj pa ni poslalo c. kr. okrajno glavarstvo zastopnika na shod, da bi videl in slišal kako je bilo? Manj časa bi se s tem zapravilo, kakor pa zdaj ko orožniki cele dni okoli postopajo, povprašujejo in doma protokole pišejo. Enega kmeta je izpraševal orožnik pol ure in mu zamudil čas. In to vse za prazen nič. — Ali nimajo c. kr. oblasti drugega dela? — Jaz bi jim nasvetoval nekaj drugega. Vsled hujskanja nemškega in mažarskega časopisja je nastala res nevarnost za vojsko. In zdaj so neumni ljudje iz strahu pred vojsko začeli posebno po nemških hranilnicah vzdigovati denar. Zato in tudi zavolj bank so te nemške hranilnice šle z obrestmi zelo visoko, tako da nekatere obrestujejo vloge po 5 odstotkov, od posojil pa zahtevajo po 6 odstotkov na menico ali celo po 7 odstotkov, kakor na primer mestna velikovška. Seveda bodo tudi slovenske hranilnice s tem prisiljene vzdigniti obresti. Kdo bo pa trpel? Ubogi dolžnik. — Ali bi ne bila dolžnost vlade in c. kr. oblasti v tem času pomiriti ljudstvo in mu vtrditi prepričanje, da naj nima nobenega strahu zaradi naloženega denarja. O tem pišite protokole in pozive na občine in župnijske urade, da se to v imenu vlade

ljudstvu oznani! To bo ljudstvu v večjo korist kakor pa preiskovanje kake nesramne izmišljene nemškutarske denunciacije.

Velikovec. (Podlemu dopisunu od govora.) »Freie Stimmen« z dne 14. t. m. so objavile skrajno lažnjiv in le nemških nacionalcev vreden članek, v katerem trdijo sledeče: »Slovensko katoliško gospodarsko društvo« prireja v celi okolici pod varstvom slovenskih hujskajočih duhovnikov zborovanja. Odgovor: Tako društvo so si izmislili »nezmotljivi« možgani nemško-nacionalnega dopisuna. Dalje: »Na teh zborovanjih se govori za Srbe in proti Avstriji in Nemcem«. Odgovor: »Vse je podla nemško-nacionalna laž!« Dalje: »V tukajšnjem Narodnem domu se vrše vsako nedeljo po božji službi zborovanja, kjer so klici: »Živijo Srbija,« »Proč z Nemci«, na dnevnem redu«. Odgovor: Zborovanja smo imeli dne 6. oktobra in 17. novembra. Na prvem se je govorilo o evharističnem kongresu, kjer se je posebno povdarjal avstrijski čut in zvestoba, na drugem se je govorilo o vojski na Balkanu popolnoma stvarno in nepristransko, in zborovanje se je zaključilo s trikratnim »Živio«-klicem na presvitlega cesarja. Dalje dvomi, da bi bili »klerikalni Slovenci« boljši domoljubi, kakor Nemci. Odgovor: Vsa naša mesečna zborovanja, kar obstoji naše društvo »Lipa«, bodisi v Velikovcu ali okolici, da še celo odborove seje, so se zaključile s trikratnim »Živio« na cesarja. Nikdar pa še nismo klicali izdajski »Heil«, nikdar nosili »prusovskih« plavic, nikdar še nismo peli vsenemške pesmi »Die Wacht am Rhein«, nikdar še nismo klicali »Hoch Hohenzollern«. Kedo je tisti »slovenski klerikalni kmet«, ki je izjavil, da ne bo streljal na svoje brate, ampak raje obrnil hrbet? Kedo je tisti duhoven, ki je na »nekem« zborovanju v važemberški občini pobiral denar za Srbe? Kedaj smo govorili na svojih zborovanjih nasproti poštenim Nemcem ali celo nasproti Avstriji? Ako se govori nasproti nemškemu nacionalcem, se vendar ne reče, govoriti nasproti Nemcem. Žalostno bi bilo, če bi pomenjali nemški nacionalci celi nemški narod! Ako li mi svoja zborovanja naznanjamo, naj gre dopisun k dotični oblasti (če ve, katera je) sam vprašati. Če pa vpraša dopisnik: »Ali obstojijo za slovensko klerikalno stranko izjemne določbe«, mu to prav radi pritrdimo, namreč: »Nemcem vse, Slovincem pa skoro nič«. Da mi ignoriramo oblastvene odredbe, je podla trditve nemško-nacionalnega dopisnika. Kdo pa ignorira člen 19. državnih temeljnih zakonov? Na vse druge neumnosti in neslanosti ne odgovarjamo. K sklepu pa **odločno pozivljata** podpisana dopisnika »Freie Stimmen«, da omenjene trditve z jasnimi dejstvi dokaže in pride s svojim junaškim imenom na dan! Dekler pa tega ne stori, ostane **najpodlejši ničvredneži!** — V Velikovcu, dne 16. decembra 1912. — Iv. Čarf. — Jožef Dobrovč.

Korte. (Letina. Kmet revež.) Rastlo spomladi ni za nič, poletu pa ne slabo; krme je zrastle še mnogo. Še celo sadja smo dobili veliko, seveda drobnega, največ negodnega, pa tudi sladkih hrušek. Svinje ga že niso marale več zreti. Kazilo pa v gorah ni le vedno deževje, ampak še sneg, ki je že pred Martinovim (ko je obležal) padel petkrat, tako da je višjim kmetom prav vse žito potlačil in žetev zadrževal. Najvišjemu kmetu je ostalo zunaj: vsa otava (letos lepa) in detelja, skoro deset vozov ovsu in do malega ves krompir. Ker je zemlja trdo zamrznila, ga ni mogoče izkopati. Lani je istemu ostala rž v novini zunaj, pa je letos lepa zrastle. Oves pa se ne bo sam vsejal in zopet vstal. Žito, kar ga je, se mora na peči sušiti in je izcimeno. Ni še imel tako slabega leta. K občini je šel škodo naznaniti, pa je izvedel, da je prišel prepozno. Pač prijeten »trošt«. Kdo pa more vsak teden po strminah in grabnih v Kaplo letati. Edino upanje je še les. A ta tu, kjer ni potov, nima vrednosti. In kaj, če prodajš les, pa denarja ne dobiš, kakor omenjeni, ki je les prodal papirnici, pa je 1600 K zgubil! Škoda na polju pa se godi večkrat, ker ni ljudi za delo. Gospodinja je bolna, otroci so mali, poslov pa ni. Upanje na dolgo lepo jesen nas je golljufalo.

Črna. (Odgovor.) Meni »dobro hoteči Štajercijanci« so mi dali nasvet: »Hodi ono pot, katero je hodil tvoj prednik, nam nepozabni gospod Anton Benetek, boš

pa vžival pri nas ono ljubezen in spoštovanje, kakor jo je imenovani. Ne vtikaj pa se v stvari, ki te nič ne brigajo.« K temu pristavim opis mojega sprejema pri nekem učitelju, ko sem prišel v Črno. Bila sva pred nekaj leti prijatelja. Prišla sva vsak teden skupaj skozi celo leto in se pogovarjala. Celotno ticala sva se. Ko se je moj prednik pri njem poslovil, mu je tudi povedal, da pridem jaz za njim. »A, den kenne ich ja«. (O tega jaz poznam.) Ko sem se mu par dni pozneje jaz predstavil in ga pozdravil kot starega prijatelja, mi reče: »Entschuldigen Sie, Herr Kaplan, ich kenne Sie nicht« (Oprostite, gospod kaplan, jaz Vas ne poznam). Premagal sem se in se mu potem v nemškem jeziku predstavil, tistemu, s katerim celo leto prej nisva govorila nemške besede. Hinavščina torej že prvi dan! Potem pa so prišli v »Štajercu« napadi na mojo osebo, ki so vsi zrastle v Podpeči. Ljubezni in spoštovanje takih meni dobro hotečih »Štajercijancev« jaz nikdar ne bodem iskal. Skrbel pa bodem vedno, da Vaše temno delo ne ostane skrito. Škoda bi bilo! — V. Razgoršek, kaplan.

Črna. Črnska veleizdajniška preiskava bo najbrž imela čisto drugo lice, kot so ga ji hoteli dati tukajšnji »Nemci«. Vpili so prej po gostilnah, da je kaj takega škandal, sedaj pa, ko se gre za to, kdo je te laži spravil na dan, so se skrili kot grili, kadar nastane luč. Pač ljubijo le temo. Juho, ki so jo hoteli kaplanu napraviti za Božič, bodo morali sami srebati; pa kakor izgleda, bode še prav draga prišla. Kar strahom se povprašujejo, ali bodo vsi toženi, ki so imeli predolge jezike. Seveda! Kajti drugače je nevarno, da bi jih vedno kazali. Nadučitelju se že tudi Srbi smilijo, da je v šoli celo izrazil pred otroci željo, da bi šel tisti, ki v »Mir« piše, na Balkan, kjer očesa in ušesa ljudem izrezujejo. Seveda bi se rad iznebil poročevalca iz Črne in bi rad videl, da bi bil tisti vsaj brez oces in brez ušes. Potem bi bili vsaj mnogi ljudje v Črni neovirani pri svojem »občekoristnem in velezaslužnem« delu.

Črna. Pred dolgo leti so pravili Nemci, da se bojijo le Boga. Sedaj pa že imajo strah pred »Slov. kršč. soc. del. društvom« v Črni. Pa še grozen mora biti ta strah, da nadučitelj otrokom za slovo od šole ne ve kaj boljšega povedati, kot jih pa svariti pred društvom »Pri Drogeniku«. Ljubši so mu rdečkarji »Pri Krulcu«, kot pa črni »Pri Drogeniku«. Že verjamemo! Rdečkarjev je komaj še za eno malo južino. Ti niso nevarni. Pa črni strah, tisti pa vedno bolj raste. Tu je pa nevarno, da bi se zadavili naši »Nemci« ali si pa vsaj želodec pokvarili! Značilno je tudi tukaj v šoli, da pravi neki učitelj otrokom, da imajo v Črni »trep« za župana, ki ne zna brati ne pisati. Vprašanje je, kdo je večji trep tisti, ki je to izrekel ali župan. Slednji ne more nič za to, da ni mogel v šolo, da bi se bil kaj pisati naučil. Druga stvar je pa: večina občinskega odbora voli najpametnejšega za župana, če ji je blagor občine na srcu. Torej: če je župan »trep«, katerega so smatrali za najboljšega izmed celega odbora, kakšni »trep« morajo šele biti tisti odborniki, ki so ga volili.

Črna. »Slov. kršč. soc. del. društvo« za Črno in Možico bo na praznik Sv. Štefana po večernicah ponovilo igro »Divji lovec« ob znižani vstopnini, da ima vsak priliko, ogledati si velezanimivo igro. Dne 29. grudnia pa ima društvo svoj občni zbor po drugi sveti maši. Vabljeni so vsi člani. Na vrsto najbrž pride tudi jasen odgovor na hujskarije proti našemu društvu od strani šole in se bodo obravnavala razna vprašanja glede bodočega dela. Drugo leto je pri kraju in mi smo rastli. Bodočnost društva je zagotovljena navzlic prorokovanju »Štajerca« o hitrem propadu naše organizacije. Društvo ima svoje korenine v ljudstvu. Iz njega zajema moč, med tem ko imajo »Nemci« že v svojem programu protinaravno točko: pljuvanje v lastno skledo, zasramovanje materinega jezika in protiversko ter »protifarško« agitacijo. To seme pa raste le tam, kjer so ljudje čisto zaslepljeni in ne znajo misliti, da zaradi par uradnikov in »forštnerjev« zatajijo svoje priprisanje v upu, da bode padlo kaj zlatega v njih korito, če že drugače ne, pa vsaj, da dobijo boljše delo in se na eno oko zatisne, kadar je kaj narobe.

Žrele. (Volitve) v občinski zastop so končane. Naša stranka se jih oficijelno ni udeležila. Vendar je potrebno, da naši volil-

ci izvedo, pri čem da so. Najprej je treba konstatirati, da se spodnji del občine, izvzemši par »belih« ni udeležil volitve; izostal je tako ostentativno, da so se vsi nasprotniki čudili, kako malo zaupanja imajo pri spodnjih občanih. Vnaprej so te volitve zato zelo pomembne, ker so pokazale, kako si nemški nacionalci uredijo svoj zastop, če ne čutijo opozicije. Izvoljena sta bila v vsakem volilnem razredu po dva birta, torej skupaj šest, ravno polovica, kateri so po večini ali najemniki ali so samo njih žene posestnice. Od drugih šestih sta dva uradnika, en veleposestnik in dva »herrenbaura« in za »lepši cir« en mali kovač. Kar je domačih kmetov, so pač bili tudi izvoljeni, ali ne za odbornike, ampak le za namestnike; to je za erzacmane, ki se »ne nucajo«. Naša občina je po pretežni večini kmetska občina, posebno pa drugi razred, v katerem nemški nacionalci niti polovico glasov niso mogli zbrati. Če bi bili kmetje, kakor so se pogovarjali, enotno in odločno nastopili, bi si bili drugi razred brezdvomno osvojili.

Zgornjavesca. (Volitve.) V nedeljo, dne 15. t. m., so bile občinske volitve za občino Zgornjavesca. Udeležba je bila naravnost nepričakovana, radi tega tudi hud boj. Zmagala je krščansko-slovenska stranka, katera ima v novem odboru sedem zastopnikov, dočim so na nasprotni strani prodrli samo z enim odbornikom! Prav veseli nas to, častitamo celi občini, ker se je otrešla vpliva takih kandidatov, ki so v resnici tudi katoliški Slovenci, pa se bojijo — ne vem koga — in volijo vedno proti svoji volji in svojemu srcu, sami sebi v škodo in zasmeš! Ali ni trapasto, da se dajo naši ljudje — sami slovenski kmetje in delavci — ravno pri volitvah voditi od takih, ki imajo samo ime Kristjan, katerim domača slovenska govornica mrzi, ki pa hočejo zraven komandirati celo občino! Držite vsi skupaj, saj ste vsi katoliške vere, slovenskega rodu in kmečkega stanu! Le tisti je vaš pravi prijatelj, ki se z vami vred poteguje za katoliško vero, pravice Slovencev in za zboljšanje kmečkega in delavskega stanu!

Št. Rupert pri Velikovcu. (Slavnost blagoslovljenja novih zvonov) se je na tretjo adventno nedeljo, dne 15. t. m., tako sijajno izvršila, da je daleč prekoslila vse naše pričakovanje. Od slavnosti otvoritve »Narodne šole« leta 1896. ni videl več naš št. Rupert tako ogromne množice ljudstva, kakor se je zbrala iz vse naše okolice k tej naši pomenljivi slavnosti. Že sprejem novih zvonov na kolodvoru v Sinčivasi je bil zelo sijajen. Na dveh krasno okienčanih vozovih, katera je spremljalo 12 ovenčanih deklet in velika množica ljudstva, smo v sredo, dne 11. t. m., nova zvonova pripekljali med veselim streljanjem topičev in zvonjenjem ostalih zvonov semkaj. Ob dohodu zvonov v Velikovec je bilo vse mesto pokoncu, vse je občudovalo sosebno naš krasni in veličastni novi veliki zvon. Dan pred slavnostjo smo bili prav v skrbeh; zimski čas je in nebo je postalo oblačno, bali smo se, da bo zapadel sneg in tako nam slavnost pokvaril. Pa glej, na dan slavnosti je bilo vreme tako lepo, solnce je tako toplo sijalo, da mrz ni bil prav nič občuten. Zares, to je bil dan, ki ga je nam Bog napravil. Točno ob deveti uri dopoldne se je najpoprej vršilo blagoslovljenje zvonov. V slovesnem sprevedu, popred je korakalo 23 slovesno ovenčanih deklet družic iz vseh vasi naše obširne župnije, njim so sledili botri in botre in cerkvena ključarja, podal se je v spremstvu sedmero duhovnov v pontifikalni opravi mil. gospod prošt Gregor Einspieler iz Tinj na slavnostni prostor in izvršil obred blagoslovljenja. V primernem prav kratkem času se je nato posrečilo spretnemu tesarskemu mojstru g. Müllerju brez vsake nezgode spraviti najpoprej veliki in potem mali novi zvon v stolp. Slavnostni govor je govoril častiti gospod Fr. Smodej, stolni vikar v Celovcu, tako navdušeno in obenem prisrčno, da je bilo vse ljudstvo ginjeno. Končno je opravil mil. gospod prošt ob veliki asistenci pontifikalno sveto mašo. Mil. g. proštu in slavnostnemu govorniku bodi izrečena prisrčna zahvala! Ko se je že med pridigo prvokrat oglasil novi veliki zvon, polastilo se je vseh nepopisno veselje. Občudovali smo vsi, kako veličastno doni glas novega velikega zvona, ki je uglasben na globoki C in le malo zaostaja za velikim zvonom mestne župnijske cerkve v Velikovcu,

dasi je slednji veliko težji od našega. Ob 12. uri opoldne se je vršil v župnišču velik obed, katerega se je udeležil tudi visokorodni gospod Fr. Ks. pl. Mayrhofer, c. kr. vladni svetnik in vodja tukajšnjega okr. glavarstva in 40 oseb. V svoji napitnici se je gospod župnik Treiber pristrčno zahvalil vsem, ki so pripomogli k nabavi novih zvonov, sosebno botrom in botram, ki so toliko darovali, cerkvenima ključarjema, ki sta imela toliko skrbi in vrlim dekletom, ki so toliko pripomogle k povzdigi tako lepo uspele slavnosti. V imenu faranov se je gospodu župniku zahvalil gospod vladni svetnik pl. Mayrhofer v jako izbranih in pristrčnih hesedah. Tako more pač le govoriti globoko verni mož. Bog nam ohrani gospoda svetnika še mnogo let! Končno smo poslali tudi presvitlemu cesarju udanostno izjavo. Čč. šolskim sestram, ki so cerkev tako slovesno okinčale in z jako velikim trudom tako izvrstno vse oskrbele za tako veliki obed, izrekamo najpristrčnejšo zahvalo.

Dunajski občinski svet za »Südmärke« in protestante. V dunajskem občinskem proračunu za leto 1913 je določenih 30.000 K za »nacionalne« namene. Glavno vodstvo »Südmärke« v Gradcu dobi za 1913 podporo 5000 K, nemški »Studentenheim« v Celju 1000 K, nemški krajevni »Schulverein« v Hrastniku 200 K, nemški »Vereinsheim« v Ptuj 100 K, nemški »Studentenheim« v Ptuj 300 K, nemška Fortbildungs- und Haushaltungsschule v Ptuj 200 K, »Deutsches Haus« v Brežicah ob Savi 50 K. Te vsote so torej namenjene edinole zoper štajerske Slovence, o katerih vendar nihče ne more trditi, da napadajo nemške kraje; nadalje je dunajski občinski svet dovolil nemškemu »Schulverein« 10.000 K in protestantovski cerkveni občini na Dunaju, kakor vsako leto, 20.000 K. Čehom pa v glavnem dunajskem mestu ne pustijo niti šol, ki jih hočejo Čehi za češke otroke vzdrževati z lastnim privatnim denarjem. Videti je, da se dunajski krščanski socializem, odkar je umrl njegov slavni ustanovitelj vedno bolj spreminja v nemški nacionalizem.

Borovlje. (Pametno!) Ko smo sedeli v veseli družbi, je eden napravil dober dvotip, ki ga pač ne smem zamolčati. Znano je, da v županovi mošnji večkrat pajek prede in znano je tudi, da so na Rutah našli 17 Nemcev. Predlagal je zato eden, naj se županu zagotovi nagrada, ako na Rutah najde le enega Nemca, o katerem more dokazati, da je res Nmec.

Borovlje. (Sadovi nemčurskega občinskega gospodarstva.) Pri izvolitvi za župana je župan obljubil skrbeti za nemški značaj Borovelj, svoje skrbi za gospodarski procvet pa ni omenil. Zato so sedaj Borovlje na popirju nemške in zato pa imajo na papirju 400.000 K dolga in nanovo 200 odstotkov občinskih doklad. Papirju, na katerem je ljudsko štetje se vse smeji, a papirje, na katerih so dolgovi, čuti in kolne vse. Z vso upravičenostjo pravi »Arbeiterwille«, z ozirom na to zavoženo gospodarstvo, da je pri vsem najžalostnejše to, da se posestniki tako dajo odirati, ne da bi se vzdignili in odiralce pognali iz občinske hiše. Tudi mi pravimo, da je res že skrajni čas, da se združimo vsi, ki smo nezadovoljni z gospodarstvom, da pogumno začnemo boj zoper odiralce itak zadolženih malih posestnikov in malih obrtnikov.

Izbira

je lahka, kajti kakovost odločuje.

Slast pravega : Francka ; njega jakost in lepa barva usposobljajo ga k najboljšim kavinim pridatkom, ki bo i Vas trajno zadovoljil.

Društveno gibanje.

Pliberško izobraževalno društvo priredi na praznik Sv. Štefana društven shod v »Narodnem domu«. Na sporedu je deklama-

cija, govor in igra »Ljudmila«. Začetek po blagoslovu. Vse prijatelje in člane društva iskreno vabi odbor.

Globasnica. Kat. slov. izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 29. grudnia 1912, ob pol treh popoldne mesečno zborovanje, združeno s Slomškovo slavnostjo po sledečem sporedu: 1. Govor o Slomšku in vojski na Balkanu. 2. Igra »Junaške Blejke«. — Vstopnina po 20 vin.

Kostanje. Izobraževalno društvo za Kostanje priredi v nedeljo, dne 29. t. m., ob 3. uri popoldne zborovanje pri podomače »Kobanu« v Črešnjah. Začetek ob treh popoldne. Na dnevnem redu sta dva poučna govora. Za zabavo bosta skrbela pevska zbor iz Logevasi in iz Dvora. K obilni udeležbi vabi načelstvo.

Prevalje. Slovensko katoliško delavsko društvo ima svoje mesečno zborovanje prihodnjo nedeljo, dne 22. grudnia, v prostorih Steklove gostilne. Na dnevnem redu so: govor, igra »Mlinar in njegova hči« in pobirala se bo članarina. — Odbor.

Železna Kapla. Izobraževalno društvo priredi na dan sv. Štefana pri Boštetju zborovanje. Spored: 1. Govor o vojski. 2. igra. Začetek takoj po blagoslovu. Pridite točno in v obilnem številu! — Odbor.

Cerkvene vesti.

Razpisane so sledeče župnije: Mohličice do 31. decembra t. l. (odda knez in škof krški); Hohenpressen do 21. prosinca 1913 (patron baron Dickmann); Št. Peter pri Grabštajnu do 23. prosinca 1913 (patron presvitl. vladar); Penk do 30. prosinca 1913 (patron je verski zaklad).

Gospodarske stvari.

SLOVENSKI KMETOVALCI, POPRIMITE SE SADJARSTVA!

A. Fritz.

(Dalje.)

Eden glavnih pogojev za razvoj sadnega drevesa je jama; zato naj bo tudi taka, da odgovarja svojemu namenu. Jama se izkoplje vsaj tri mesece pred saditvijo in sicer v slučaju spomladanske nasaditve v jeseni, v slučaju jesenske nasaditve pa v teku poletja. Jama naj bo predvsem dosti široka in ne pregloboka. Največkrat se naredi ravno narobe, namreč, da se skoplje globoka in ozka jama, odtod pride, da se pri mladih drevesih v enem ali dveh letih po nasaditvi začno sušiti vršički, ker korenine v mrtvi zemlji ne morejo najti živeža; vzrok se išče bogve kje, a nikoli ne tam, kjer je. Prava drevesna jama naj bo pol metra globoka in vsaj trikrat toliko široka, to je 1 in pol m v premeru. Najbolj pripravno je, ako se koplje čveterokotno jamo; to je lažje in se tudi zrahlja več zemlje, kar je v prid drevesnim koreninam. Pri kopanju jam je paziti na to, da se izkopana zemlja loči in sicer vrhnja, srednja in spodnja plast vsaka na poseben kup. V tako izkopani jami se prekoplje še dno za dolžino lopate in potem se jo prepušči vremenskim vplivom.

Velike važnosti je, da ostanejo jame čez zimo odprte, da more mraz v zemlji se nahajajoče organske snovi raztopiti. Skrbeti je treba tudi za primerne kole, ki naj bodo olupljeni, da se ne more za lubadjo zbirati mrčes; ostri robovi morajo biti uglajeni; koli naj bodo približno tri metre dolgi. Da so bolj trpežni, se spodnji del ožge ali pa namaže s karbolinejem in se nato še pred drevesom v jamo vsadi in sicer vedno v vetrovi smeri. Pri saditvi dreves je treba dva človeka; prvi drži drevo, drugi pa zasipa in sicer se da na dno jame srednjo plast zemlje, na vrh se nasuje dobre zemlje, kateri naj bo primešano tudi nekaj komposta; na nasuto zemljo se postavi drevo in se korenine razdelijo na celo jamo in sicer tako, da pridejo v svojo naravno lego. Med korenine se nasuje komposta ali dobre zemlje, se večkrat močno potrese in zemljo pohodi. Gnoja naj se na korenine nikoli ne deva, kar je posebno slabo pri jesenski nasaditvi, ker bi s tem dali poljskim mišim varno in gorko zavetišče čez zimo.

Na vrh se nato da slabo zemljo, to je spodnjo plast, ki se v teku časa pod vplivom vremena izpremeni v rodovitno zemljo. Paziti je treba na to, da drevo ne pride globokeje v zemljo kot je bilo v drevesnici.

Koreninski vrat sme le za en prst biti pokrit z zemljo. Vsajenemu drevesu je treba pošteno zaliti, kar je posebno pri spomladanskem sajenju velike važnosti; nato se priveže narahlo h kolu in se tako pusti v miru tako dolgo, da se sesede zemlja, to se zgodi v 1 do 2 tednih. Potem se nasuje okrog debla še ostala zemlja in se napravi drevesno šipo, ki naj bo ravno tako obširna kot jama in ima obliko plitve ponve, da zadržuje vlago in jo dovede koreninam. Šipa je pa potrebna tudi radi tega, da lažje vpliva gorkota na korenine, ker je zemlja zrahljana. Da ostane zemlja rahla in vsaj za prvi čas vlažna, se priporoča naložiti navrh za ped debelo plast slamnatega gnoja; nato se drevo na dveh straneh trdno priveže h kolu. Vezilo naj bo takšno, da se ne zaje v lubad in napravi rane.

Pred saditvijo je treba upoštevati naslednje podrobnosti. Kdor si je naročil drevesca od drugod, naj pogleda v kakšnem stanju da so prišla; ako so zmrznjena, se jih ne sme postaviti morda na solnce, ampak v hladni kraj in se jih pusti počasi otajati. Šele potem (v enem tednu) se butara razveže in odstrani slama.

Ako so prišla drevesca močno suha, se jih zakoplje v vlažno zemljo, kjer ostanejo 6 do 8 dni. Ko je lubad zopet gladka, je drevo sveže; ako pa ostane zgrbančena, je drevo zanič in škoda truda in časa, ako se sadi; potem je treba obrezati korenine in sicer se obrežejo:

1. vse nalomljene ali odrgnjene;
2. nagnite ali osušene, in
3. predolge (srčne) korenine.

Obrezati se mora z ostrim nožem in tako, da pride obrezana stran obrnjena v jami navzdol. Hruške imajo močno srčno korenino, to je treba posebno skrajšati.

Da ostane v drevesu cirkulacija soka v ravnotežju, je treba sorazmerno koreninam obrezati tudi drevesno krono. Skrajša se vse poganke na 3 do 6 očes. To je pač odvisno od kreposti drevesa in korenin. Z obrezovanjem se doseže to, da spomladaj terminalni popek hitro in krepko požene. Ako se pred saditvijo nič ne obreže krone, je treba na vsak način to storiti prihodnje leto.

Jako rado se drevo ukorenini, ako se pred sajenjem namočijo korenine s kašo, obstoječo iz ilovke, kravjeka, gnojnice in pepela.

(Dalje sledi.)

Književnost.

Molitvenik za tretjerednike »Pot v nebesa« ali življenje udov tretjega reda sv. Frančiška Serafa, ki živijo med svetom; znana splošno priljubljena molitvena knjiga za tretjerednike. Spisal O. Nikolaj Mezarič. Ravnokar je izšla v 6. natisu. Posebna prednost te izdaje je izredno priročna oblika, ki se odlikuje preko vseh prejšnjih izdaj. Molitvenik je spopolnjen glede najnovejših določb in bodo torej tretjeredniki segli splošno po njem, ker je edina povsem avtentična molitvena knjiga za tretjerednike v slovenskem jeziku. Kljub izredno prikljupljivi tipografski opremi in velikim dohavnim stroškom se prodajna cena za molitvenik ni dvignila in znaša za rdečo obrezo 1 K 80 h, z zlato obrezo 2 K 40 h, šagrin, zlata obreza 3 K 20 h. Po pošti 20 h več. — Knjigo je založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Vojska na Balkanu. 1912. I. sešitek. Izhaja tedensko. Cena 40 h. Cela knjiga bo veljala 3 do 4 K. Priredila c. kr. profesorja Anton Sušnik in dr. Vinko Šarabon. Knjiga obeta biti prav zanimiva. Že prvi sešitek je zelo zanimiv in spisan v poljudni obliki. Krasi ga mnogo slik. Priporočamo.

Kuharica

teoretično in praktično izkušena, želi službo spreminiti. Ima posebno veselje v kako slovensko župnišče. Ivanka Gamerc, Celovec, Stauderhaus, I. stopnice, III. nadstropje.

Mi iščemo marljivih sotrudnikov!

Oddelek za srečke Češke industrijske banke zastopstvo za jugoslovansko ozemlje, Ljubljana.

Na kašelj, hripavost in nahod

dobro vpliva in jih odstranja uporaba zdravniško toplo priporočenega, celo krčeviti kašelj odstranjujočega

THYMOMEL SCILLAE

Besedna znamka zavarovana.

Lajša krčeviti kašelj, zmanjšuje njegovo ponavljanje, pospešuje njegovo razslizanje in pomirjuje kašelj ter odstranjuje težko dihanje.

1 steklenica 2-20 K. Po pošti proti predplačilu 2-90 K pošilja franco 1 steklenico, 7- K 3 steklenice, 20- K 10 steklenic. Ne dajte si usiljevati nadomestnih sredstev.

Povprašajte pri svojem zdravniku.

Izdelovanje in glavna zaloga v
B. FRAGNER-jevi lekarni,
c. kr. dvornega dobavitelja,
PRAGA-III., št. 203.

Pozor na ime izdelka, izdelovatelja in varstveno znamko.

Dobiva se v Celovcu v lekarnah: »Pri angelu«, Pavel Hauser, Viktor Hauser, H. Gutt.

OZNANILO.

Tvrška **Bratje Tavčar & Co.** je postavila v Celovcu kraj tovarnega kolodvora **parno žago.** Imenovana to je plohe v vsaki količini, tudi na kupuje **les,** vozove, (plohi se sprejemajo od 12 cm debeline naprej), smrekove, borove, mecesnove kakor tudi vsake vrste gozde. — Kdor želi natančnejših poudaril, naj vpraša na žagi.

Bratje Tavčar & Co., Celovec.

Vsi, ki ste skrbni možje in očelje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na leden žrtvovati za svojo oziroma za prihodnost svojih otrok?

Potem pišite „Slov. Straži“ v Ljubljani po knjižico g. župnika Haaseja o ljudskem zavarovanju, ki se vsakomur dopošlje popolnoma zastonj.

Gostilna

v lepi in prostorni hiši posojilnice v Globasnici se da pod zelo ugodnimi pogoji v najem. — Zglasiti se je treba najmanj do 15. svečana prihodnjega leta pri načelstvu posojilnice v Globasnici, kjer se izvejo tudi natančni pogoji.

Albin Novak v Sinčivasi

trgovina z manufakturnim in špecerijskim blagom ter vinom, zaloga cerkvenega olja, cementa in premoga, priporoča svojo vedno svežo zalogo ter razpošilja po železnici in po pošti izborno gorljivo cerkveno aparat-olje, à la Guillon-stenje, kadila, pristna štajerska, goriška in tirolska vina.

Za abstinence brezalkoholne pijače, kakor: malinov, breskvin, hrušov in jabolčni sok. Cene solidne, postrežba točna.

Dobrotnik človeštva

neobhodno potreben za vsak zaprt prostor, v katerem morajo bivati ljudje, je avtomatična

zrak osvežujoča naprava „Titania“.

V inozemstvu in doma priznana kot izborna.

Prospekti zastonj!

Zastopniki se iščejo.

„Titania“-delavnice, Wels 245, Zg. Avstr.

Eno izmed mnogih priznanj:

Sanatorij Lindenhof, dr. van Meewen:

Poročam Vam, da je Vaša zrak osvežujoča naprava, napolnjena z vodo in postavljena na peč v sobi, nasproti dosedanjim navadnim skodelicam za izhlapevanje pri mojih poizkusih izkazala 10 kratni učinek, ker je v istem času izpuhtela 10 kratna množina vode.

NAZNANILO.

Hranilnica in posojilnica v Borovljah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo

naznanja, da se je glasom sklepa načelstva

zvišala obrestna mera

za vloge od 4% na 4½% in za posojila od 5% na 5½%

od 1. januarja 1913.

Za načelstvo: Turk, l. r. Borovnik, l. r.

Lepo posestvo

v bližini letovišča Vrbe, kjer se nahaja tudi 6 razredna šola, je zaradi družinskih razmer **naprodaj.** Dobro zidana enonadstropna hiša ima 5 sob, kuhinjo, 2 kleti, šrambo, lep velik sadni vrt in 2 zelenjaka. Posestvo obsega 31 oralov zemljišča, med temi je 16 oralov dobro zaraščenega gozda, drugo je rodovitno polje in dobri travniki, ter je prav pripravno za mlekarstvo ali gostilno. Pri posestvu je tudi kajža, ki ima dve sobi, kuhinjo, klet in zelenjak ter mlin na dva tečaja s trajno vodo. Več pove **Franc Repnik,** železn. čuvaj na postaji Vrba ob jezeru, Koroško.

HRANILNICA IN POSOJILNICA V PLIBERKU

naznanja s tem, da je sklenila

zvišati obrestno mero.

Od 1. januarja 1913 naprej se bo plačevalo za vloge po 5%, od posojil pa se bo zahtevalo po 6%.

Načelstvo

Razglas.

Hranilnica in posojilnica v Šmihelu pri Pliberku

naznanja s tem, da je sklenila

zvišati obrestno mero

od 1. januarja 1913 naprej, kakor sledi:

Za hranilne vloge na 5%

to je, vsak vlagatelj dobi od 100 kron glavnice na leto 5 kron obresti.

Za posojila se bo zahtevalo pa 6%.

Načelstvo.

Prva slovenska trgovina

:: papirja na Koroškem ::

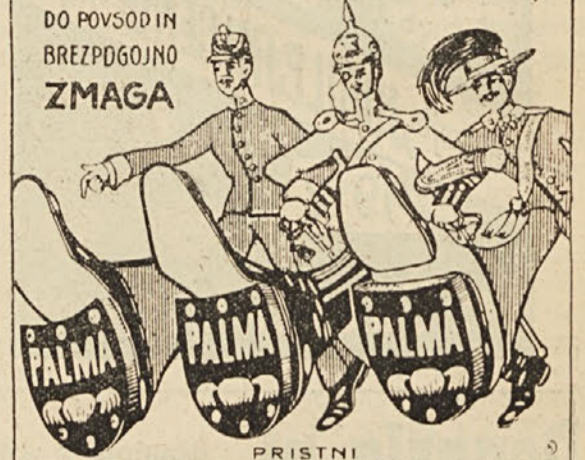
v Celovcu

Velikovška cesta šte. 5
(Hotel Trabesinger)

ima v zalogi vse potrebščine za **uradne pisarne,** vsakovrstni pismeni papir, slovenske razglednice celovškega mesta, narodne noše, posebno **krasne balkanske noše, voščilne razglednice za Božič in Novo leto;** nadalje devotionalije: **svete podobice, rožne vence, svetinjice** itd.

MI TRIJE SMO EDINI V TEM,

DO POVSODIN
BREZPDGOJNO
ZMAGA

PRISTNI
**PALMA KAUCŪKOV
PODPETNIK**

! Paramenti !

Mašna oblačila v preprosti in tudi bogati opremi, dobro blago in poceni.

Plašči za cerkvenika in ministrante, ovratni plaščki in štole zelo poceni.

Šmizete v različnih oblikah od K 1- naprej. ::

Komplet z ovratnim trakom od K 2- do K 2-80, kakršen je izdelek.

Bireti v vsakršni obsežnosti po K 3-80, K 4-, K 4-80.

Rožaste svetilke za večno luč za patentovani stenj.

Prosimo, da poizkusite, in prepričani smo, da bodete stalen odjemalec

oddelka za paramente, knjigarne in trgovine
Jožefovega društva v Celovcu.

Vse blago iz prekuhane, kisline proste in neobtežene svile z barvanimi nitmi.

Slovenski moliveniki, cerkvene muzikantije, tudi Hladnkove.

Contrheuman je pametno iz učinkujočih snovi izdelano sredstvo.

Contrheuman uporabljajo zdravniki v pogostih slučajih z najboljšimi uspehi.

Contrheuman pomiruje skrinaste, protinove in nevralgične bolečine, odstranjuje boleče srbenje ozeblin in otekline na členih.

Contrheuman uporabljajo zaradi sigurnega učinka vedno bolj.

Ne dajte si usiliti nadomestnih sredstev.

1 škatlica K 1-.

Proti predplačilu K 1-50 se pošlje 1 škatlica }
" " " 5- " " 5 škatlice }
" " " 9- " " 10 škatlice } franko

Izdelovanje in glavna zaloga v

B. FRAGNER-jevi lekarni

c. kr. dobavitelja,

PRAGA III., št. 203.

Pozor na ime izdelka in izdelovatelja.

Dobiva se v Celovcu v lekarnah »Pri angelu«, Pavel Hauser, Viktor Hauser, H. Gutt.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

4 1/2 %

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

4 1/2 %

*Lastna tovarna
ur v Svici*

1887

Zahtevajte „JUBILEJNICENIK“ zastonj

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

Vsak strokovnjak
Vam pove, da so
orig. Otmar-motor
stabilen ali nepremaklj. in
poljedelski stroji
iz tovarne

C. Prosch, Celovec,
imejtelja brata inženirja Prosch, najboljši in
najzanesljivejši v obratu.
Zahtevajte specialne kataloge in obiske inženirja!

Za kuhinjo in hišo
le čist aluminij!

Ilustrovani ceniki zastonj!

Avstrijska
Aluminium družba
Dunaj, Mariahilferstraße 47
(Straßenhof).
Odpošiljevanje od 40 K
raprej poštno prosto.

Mizarskega učenca
sprejme takoj pod ugodnimi pogoji
Vid Čarf, mizar,
Šmihel pri Pliberku, Koroško.

Peter Marković
akademični slikar v Rožeku na Koroškem

se priporoča čast. cerkvenim predstojništvom
in slav. občinstvu za slikanje različnih cerkvenih podob, posebno križeva pota, oltarne slike, banderne in slike za postni čas. Vse na trpežno platno in s stanovitnimi barvami. Ravno tako popravljam stare umetne slike. Vse po najnižjih cenah. Za poletni čas za slikanje cerkva se priporočam že sedaj.

Denarja ni, draginja je vedno večja, zaslužek pa majhen. Ako hočete z malim trudom 6 do 10 kron na dan zaslužiti, pošljite v pismu za pojasnilo znamko za 10 vinarjev in svoj natančen naslov na: Josip Batič, Ilirska Bistrica (Kranjsko).

„Slovenska Straža“ v Ljubljani
želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval pri »Ljudskem zavarovanju«. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na Slov. Stražo v Ljubljani.

! 500 kron !
Vam plačam, če moj uničevalec korenin „Riamazilo“ ne odstrani brez bolečin Vaših kurjih oces, bradavic, trde kože v 3 dneh. Cena lončku z jamčujočim pismom 1 K. Kemy, Košice (Kaschau), I. poštni predal (12/829) Ogrsko.

Zimske barhente!

Kdor rabi dobre in pristnobarvne zimske barhente, flanelne za srajce in drugo perilo, lanene in bombažaste kanafase, ceфирe, platno, inlet, brisače, rjuhe, zimsko blago za dame in gospode, žepne robce in druge tkanine, naj se obrne zapupno na krščansko tvrdko

Jaroslav Marek ročna tkalnica št. 39
v Bistrem pri Novem mestu ob Meč. Češko.
Vzorec se pošilja zastonj in pošt. prosto.

V zalogi imam tudi veliko množino ostankov zimskega barhenta, flanelne, kanafasa itd. in razpošiljam v zavojih po 40 m za 18 kron, prve vrste za 20 kron, najfinije vrste za 25 kron franko po povzetju. — Od ostankov se vzorec ne pošilja. — Flanelne ali ceфирne srajce za gospode po K 1'80, 2'20, 2'60, 3' in 4'. — Odjemalcem najmanj 6 srajce pošljem poštne prosto. — Pri naročilu zadostuje zaznamba obsega vratu. — Dopisuje se slovensko.

Bogati boste!
20—30 K vsakdanjega zaslužka, če se pečate s prodajanjem mojih novosti. Tudi kot postransko opravilo. Pošljite svoj naslov na
Ekspert ARNOLD WEISS
Dunaj, VII., Neustiftg. 137.

RAZGLAS.
Hranilnica in posojilnica v Glinjah naznanja s tem, da je sklenila od 1. januarja 1913 naprej zvišati obrestno mero kakor sledi:
za hranilne vloge od 4% na 4 1/2%,
za posojila pa od 5% na 5 1/2%.
Načelstvo.

Upošteвайте sledeče vrste:

Ako želodec slabo prebavlja
in so vsled tega motene tudi druge službe organizma, se uspešno rabi dr. Rose balzam.

Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli skrbno pripravljeno, tek zbujujoče in prebavljajoče pospešujoče in lahko odvajajoče domače zdravilo, ki ublaži in odstrani znane posledice nezmerne, slabe diete, prehlajenja in zoprnega zaprija, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne tvoritve kislin ter krče, je dr. Rose balzam za želodec iz lekarn B. Fragnerja v Pragi.

SVARILO! Vsi deli embalaže imajo postavno ponovano varstveno znamko.

GLAVNA ZALOGA: LEKARNA
B. FRAGNER-ja, e. in kr. dvornega dobavitelja,
„Pri črnem orlu“, PRAGA, Mala strana 203, vogal Nerudove ulice.

Po pošti se razpošilja vsak dan.

Cela steklenica 2 K, pol steklenice 1 K. Proti naprej vpošiljati K 1-50 se pošlje mala steklenica, za K 2-80 velika steklenica, za K 4-70 dve veliki steklenici, za K 8- štiri velike steklenice, za K 22- 14 velikih steklenic poštne prosto na vse postaje avstro-ogrsko monarhije.

Zaloga v vseh lekarnah Avstro-Ogrske, v Celovcu „Pri angelu“, P. Hauser, V. Hauser, H. Gutt.

V novi trgovini s papirjem v Celovcu
Kolodvorska cesta (nasproti realke)
so naprodaj lepe, nove karte za voščila, imendan, Božič in Novo leto s slovenskim natiskom
kakor tudi jaslice, podobice svetnikov in fin prekmorski papir za pisma.

Silno lepo posestvo.
Prodajam ali zamenjam za drugo posestvo (s smrekovim sečnim gozdom) pod zelo ugodnimi pogoji svoje blizu postaje Grabštanj ležeče posestvo z dobrim poslopjem, ki meri okoli 28 hektarov.
Natančnejša pojasnila daje posestnik
Anton Renko,
trgovca v Celovcu.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 8.000.000.
Rezervni fond čez K 800.000.

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 %** od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.
Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.
Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurznim izgubl.
Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.
Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spletju, Tr tu, Sarajevu, Gorici, Celju in espozitura v Gradožu.
Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno vplačev. po K 8- za komad. **Tiske srečke s 4% obrestmi.** Dve žrebanji na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10- za komad.
Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.